Vammaisneuvoston lausunto:

1. Vammaisneuvoston yleinen kanta
Mikkelin kaupungin vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että itäisen alueen uusi koulu ja päiväkoti toteutetaan turvallisina, esteettöminä ja kaikkien lasten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistavina. Vammaisneuvosto katsoo, että Peitsarin ja Paukkulan sijoitusvaihtoehtoja on arvioitava nykyistä yksityiskohtaisemmin vammaisten, liikuntarajoitteisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten näkökulmasta. Kaupungin elinvoiman, maankäytön ja aluekehityksen tavoitteet ovat perusteltuja, mutta ne eivät saa syrjäyttää lasten oikeutta turvalliseen, saavutettavaan ja yhdenvertaiseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Vammaisneuvosto edellyttää, että päätöksenteon perustaksi laaditaan molemmista vaihtoehdoista yhdenmukaiset esteettömyys-, saavutettavuus- ja lapsivaikutusten arvioinnit.

2. Esteettömyys on arvioitava rakennuksen lisäksi koko toimintaympäristössä
Vaikutusten ennakkoarvioinnissa todetaan sekä Peitsarin että Paukkulan vaihtoehdoissa uusien koulu- ja päiväkotirakennusten olevan esteettömiä. Toteamus on myönteinen, mutta ei yksin riitä osoittamaan, että rakennukset ja niiden ympäristöt soveltuvat kaikille vammaisille lapsille. Esteettömyyden tulee kattaa koko koulupäivä ja kaikki koulun toiminnot. Tämä tarkoittaa muun muassa esteettömiä sisäänkäyntejä, riittävän väljiä kulkureittejä, hissejä, esteettömiä wc- ja hygieniatiloja, ruokailutiloja, liikuntatiloja sekä mahdollisuutta osallistua välitunteihin ja koulun yhteisiin tapahtumiin. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää aistiesteettömyyteen.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös vaikeasti liikuntarajoitteisten lasten avustamiseen, apuvälineiden käyttöön, lepo- ja hoitotilojen tarpeeseen sekä rakennuksesta poistumiseen hätätilanteissa. Koulun ja päiväkodin piha-alueiden tulee olla aidosti kaikkien lasten käytettävissä. Esteettömyys ei tarkoita pelkästään pääsyä rakennukseen, vaan myös mahdollisuutta osallistua leikkeihin, liikuntaan ja muuhun yhteiseen toimintaan.

Vammaisneuvosto esittää, että kummastakin sijoitusvaihtoehdosta laaditaan esteettömyyden kokonaistarkastelu, joka ulottuu tontin ulkopuolisiin yhteyksiin ja koulun kaikkiin toimintoihin.

3. Koulumatkojen ja saattoliikenteen turvallisuus
Koulumatkat ovat erityisen tärkeä osa vammaisten lasten yhdenvertaista koulunkäyntiä. Kouluverkkoselvityksen mukaan koulumatkat voivat molemmissa sijoitusvaihtoehdoissa joko pidentyä tai lyhentyä. Vaikutuksia ei kuitenkaan ole yksilöity eri tavoin liikkuvien oppilaiden näkökulmasta. Paukkulan liikennejärjestelyjen yleissuunnitelmassa on tunnistettu muun muassa Tuppuralankadun ja Paukkulantien liittymän näkyvyysongelmia, maaston kaltevuutta sekä saattoliikenteen järjestämiseen liittyviä turvallisuuskysymyksiä.

Suunnitelmassa edellytetään jalankulun pääreittien esteettömyyttä. Tarkempaa arviota esimerkiksi pyörätuolilla liikkuvien oppilaiden reittien kaltevuuksista, talvikunnossapidosta ja saattoliikenteen erityistarpeista ei kuitenkaan esitetä riittävästi. Vammaisneuvosto edellyttää, että molemmista sijoitusvaihtoehdoista selvitetään:

- Pyörätuolilla ja muilla apuvälineillä liikkuvien oppilaiden turvalliset koulureitit ja niiden todellinen käytettävyys.
- Koulukuljetusten ja esteettömien taksien saattopaikat, riittävä pysähtymis- ja avustamistila sekä esteetön kulku ajoneuvosta koulurakennukseen.
- Koulumatkojen pituudet ja kuljetusajat erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden näkökulmasta.
- Talviaikaisen liikkumisen turvallisuus, erityisesti mäkisillä, jäisillä ja lumisilla reiteillä.
- Mahdollisuudet erottaa koulukuljetukset, huoltoliikenne, henkilöautot sekä jalankulku- ja pyöräliikenne toisistaan.
- Myös elämänkaariajattelu tulee huomioida, jossa arvioidaan ympäröivän maaston luonnollinen tasaisuus. Tällöin apuvälineillä liikkuvilla henkilöllä on mahdollisuus päästä paikanpäälle rakennelmiin ilman avustajaa, tai kuljetusta.

Vammaisneuvosto muistuttaa, että oikeus koulukuljetukseen ei määräydy yksinomaan kilometrirajojen perusteella. Myös oppilaan vamma, toimintakyky ja koulumatkan vaikeus, rasittavuus tai vaarallisuus on huomioitava.

4. Erityisopetus ja koulunkäynninohjaajien riittävyys
Itäisen alueen päiväkoti- ja kouluverkkoselvityksessä arvioidaan suuremman kouluyksikön mahdollistavan monipuolisemmat henkilöstöresurssit ja oppimisen tuen palveluiden päivittäisen saatavuuden. Tämä voi parantaa erityistä tukea tarvitsevien lasten koulunkäynnin edellytyksiä.

Selvityksen taloudellisessa tarkastelussa kuitenkin arvioidaan perusopetuksen koulunkäynninohjaajien määrän vähenevän 2,5 henkilötyövuodella, mikä tarkoittaa noin 100 000 euron vuosittaista säästöä. Vammaisneuvosto pitää välttämättömänä selvittää, miten suunniteltu vähennys vaikuttaisi erityisesti vammaisiin ja oppilaskohtaista tukea tarvitseviin lapsiin.

Mikkelin kaupungin vuoden 2026 talousarvioesityksessä todetaan, ettei koulunkäynninohjaajien tarve näytä vähenevän, vaikka ohjaajien määrää on jo kaupungin tasapainotusohjelman perusteella vähennetty. Samassa talousarvioesityksessä on varattu palkkaresurssi kahdelle vakinaiselle erityisluokanopettajalle 1.8.2026 alkaen. Vammaisneuvosto korostaa, että erityisluokanopettajien ja koulunkäynninohjaajien tehtävät eivät korvaa toisiaan. Oppilas voi tarvita sekä erityisopetusta että henkilökohtaista tai ryhmäkohtaista avustamista. Koulunkäynninohjaajien vähentämistä ei tule toteuttaa pelkän

kouluyksiköiden yhdistämisestä syntyvän laskennallisen säästötavoitteen perusteella, vaan henkilöstön riittävyys on arvioitava oppilaiden tosiasiallisten tukitarpeiden pohjalta.

Vammaisneuvosto edellyttää, että hankkeen jatkovalmistelussa esitetään henkilöstösuunnitelma, josta ilmenevät erityisopetuksen resurssit, koulunkäynninohjaajien määrä, avustajapalveluiden järjestäminen sekä suunniteltujen henkilöstömuutosten vaikutukset vammaisten oppilaiden koulunkäyntiin.

5. Alueellinen yhdenvertaisuus ja lähikouluperiaate
Koulun sijoituspaikan valinnalla on vaikutuksia myös asuinalueiden yhdenvertaisuuteen, perheiden arkeen ja lasten mahdollisuuksiin osallistua koulun toimintaan. Peitsarin ja Paukkulan vertailussa on huomioitava koulumatkojen lisäksi asuinalueiden väestörakenne, lasten palvelujen saavutettavuus, mahdollinen kuljetusriippuvuuden lisääntyminen sekä koulun vaikutus lähialueiden yhteisöllisyyteen.

Erityisesti vammaisille lapsille ja heidän perheilleen lähikoulun sijainti voi olla ratkaiseva arjen sujuvuuden kannalta. Koulun sijoittaminen kauemmaksi omasta asuinalueesta voi lisätä kuljetustarvetta, pidentää koulupäiviä ja vaikeuttaa osallistumista koulun jälkeiseen kerho- ja harrastustoimintaan. Vammaisneuvosto korostaa, ettei asuinalueen sosioekonominen rakenne, maine tai asumismuotojen jakauma saa johtaa alueen lasten eriarvoiseen kohteluun.

Kaupungin tulee turvata yhdenvertaiset varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin mahdollisuudet kaikille lapsille heidän asuinalueestaan, vammastaan tai perheensä sosiaalisesta asemasta riippumatta.

6. Päätöksen taloudelliset vaikutukset ja esteettömyyden kustannukset
Kouluverkkoselvityksessä uuden koulu- ja päiväkotikokonaisuuden rakennuskustannusarvio on 27 miljoonaa euroa. Lisäksi alustavat liikenne-, infra- ja ympäristöjärjestelyjen kustannusarviot ovat:

- Paukkula: 2,7 miljoonaa euroa
- Peitsari: 1,65 miljoonaa euroa

Laskelmissa ei ole erikseen osoitettu, kuinka suuri osuus näistä varoista kohdistuu esteettömyyden toteuttamiseen. Vammaisneuvosto esittää, että molempien sijoitusvaihtoehtojen kustannusvertailuun sisällytetään esteettömien koulureittien, saattoliikenteen, piha-alueiden ja muiden välttämättömien esteettömyysjärjestelyjen kustannukset. Esteettömyys tulee toteuttaa osana rakennushankkeen normaalia suunnittelua ja rakentamista, ei myöhempinä erillisinä korjaustoimenpiteinä.

7. Vammaisneuvoston osallistuminen jatkosuunnitteluun
Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että sen asiantuntemusta ja vammaisten lasten sekä heidän perheidensä kokemustietoa hyödynnetään hankkeen jatkovalmistelussa.

Vammaisneuvosto esittää, että sille varataan mahdollisuus osallistua esteettömyysratkaisujen, koulumatkojen ja saattoliikenteen sekä rakennusten toiminnallisten tilaratkaisujen arviointiin ennen lopullisten suunnitelmien hyväksymistä. Arvioinnissa tulee kuulla myös erityistä tukea tarvitsevia oppilaita, heidän huoltajiaan sekä koulunkäynninohjaajia ja erityisopetuksen henkilöstöä.

8. Vammaisneuvoston esitys kaupunginhallitukselle
Mikkelin kaupungin vammaisneuvosto esittää, että kaupunginhallitus:

1. Edellyttää Peitsarin ja Paukkulan sijoitusvaihtoehdoista yhdenmukaista ja riittävän yksityiskohtaista esteettömyys- ja saavutettavuusvertailua ennen lopullista sijoitusratkaisua.
2. Täydentää lapsivaikutusten arviointia siten, että vammaisten, liikuntarajoitteisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten koulumatkat, arjen sujuvuus ja yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet huomioidaan erikseen.
3. Selvittää koulunkäynninohjaajien suunnitellun 2,5 henkilötyövuoden vähennyksen vaikutukset oppilaiden yksilöllisen tuen toteutumiseen ja varmistaa, ettei säästötavoite vaaranna lakisääteisten avustajapalveluiden saatavuutta.
4. Edellyttää molemmista vaihtoehdoista vertailukelpoista liikenne- ja saattoliikenneselvitystä, jossa huomioidaan esteettömät koulukuljetukset, pyörätuolilla liikkuminen, saattopaikat sekä ympärivuotinen liikenneturvallisuus.
5. Huomioi päätöksenteossa alueellisen yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen, erityisesti niiden lasten osalta, joiden koulunkäynti ja osallistuminen edellyttävät yksilöllisiä tukijärjestelyjä.
6. Sisällyttää esteettömyyden toteuttamisen kustannukset hankkeen kokonaiskustannusvertailuun ja varmistaa, että ne huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa.
7. Varaa vammaisneuvostolle mahdollisuuden osallistua hankkeen jatkosuunnitteluun sekä kuulla vammaisia oppilaita ja heidän huoltajiaan ennen lopullista päätöksentekoa.
8. Mikäli edellä luetellut esityksemme 1-7 eivät toteudu ennen päätöksentekoa katsomme tämän hetkisten selvitysten perusteella Peitsarissa olevan paremmat edellytykset vammaisten kannalta hyvään lopputulokseen rakentaa itäinen aluekoulu ja päiväkoti.

9. Lopuksi
Mikkelin kaupungin vammaisneuvosto pitää uuden koulun ja päiväkodin toteuttamista tärkeänä investointina lasten hyvinvointiin, opetuksen laatuun ja kaupungin tulevaisuuteen. Koulun sijoittuminen Peitsariin tai Paukkulaan on ratkaisu, jonka vaikutukset ulottuvat

vuosikymmenien päähän. Sen vuoksi sijoituspaikan arvioinnissa on taloudellisten ja kaupunkikehityksellisten tavoitteiden rinnalla painotettava lasten turvallisuutta, esteettömyyttä, yhdenvertaisuutta ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oikeuksia. Vammaisneuvosto korostaa, että aidosti esteetön koulu ei ole pelkästään esteetön rakennus. Se on kokonaisuus, jossa jokainen lapsi pystyy turvallisesti kulkemaan kouluun, osallistumaan opetukseen, liikkumaan koulun tiloissa ja pihalla sekä toimimaan yhdenvertaisena jäsenenä kouluyhteisössä.

Vanhusneuvoston lausunto:

Vanhusneuvosto kiittää lausuntopyynnöstä ja näkee uuden päiväkoti- ja kouluratkaisun mahdollisuutena vahvistaa alueen yhteisöllisyyttä ja luoda tiloja, jotka palvelevat laajasti eri-ikäisiä kaupunkilaisia. Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota esteettömyyteen, turvallisiin kulkuyhteyksiin sekä tilojen saavutettavuuteen. Lisäksi olisi tärkeää, että tiloja voidaan hyödyntää myös iltaisin ja viikonloppuisin asukkaiden, yhdistysten ja järjestöjen toiminnassa. Tilojen ja toimintojen suunnittelussa tulisi edistää eri sukupolvien luontevia kohtaamisia, jotka vahvistavat yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja vähentävät yksinäisyyttä. Ratkaisua arvioitaessa on tärkeää huomioida myös kaupungin taloudellinen näkökulma ja valita vaihtoehto, joka vastaa tarpeisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti.

Päiväkodin ja koulun suunnittelussa tulee huomioida sekä oppilaiden että henkilökunnan hyvinvointi ja turvallisuus. Laadukas oppimisympäristö tukee lasten oppimista ja hyvinvointia sekä henkilökunnan työssä jaksamista. Myös turvallisiin liikenneratkaisuihin, erityisesti kävellen ja pyörällä kulkemiseen, tulee kiinnittää huomiota. Päiväkodin ja koulun tulee sijaita siellä, missä asukkaat ovat ja missä ne ovat luonteva osa alueen yhteisöä. Edellä mainitut seikat huomioiden vanhusneuvosto katsoo, että Peitsarin vaihtoehto vastaa kokonaisuutena parhaiten edellä esitettyihin tarpeisiin.

Nuorisovaltuuston lausunto:

Itäinen aluekoulu

Itäisen aluekoulun paikan suunnittelussa kaupungin täytyy ottaa huomioon kuntalaisten ääni ja lasten sekä nuorten etu. Nuorisovaltuusto ei ota kantaa koulun sijainnista, mutta luotamme, että päätös tehdään kuntalaisten toiveet huomioiden. Rakennuksen suunnittelussa on tärkeää pyytää rakennuksen käyttäjien eli lasten ja nuorten mielipidettä. Heidät täytyy pitää mukana koko prosessin aikana. Toivomme, että koulua koskevista lupauksista pidetään kiinni ja nuorten konkreettisia ideoita kuullaan aidosti. On hyvä huomioida esimerkiksi Saimaanportin yhtenäiskoulun toimivuus ja käyttää tätä koulua vertaiskouluna. Pidämme tärkeimpänä päättäjien ja kuntalaisten välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua. Koulun tulisi olla mahdollisimman turvallinen ja toimiva sekä palvella niin henkilökuntaa kuin oppilaita. Päätöksessä tulee huomioida jokainen kouluun siirtyvä oppilas jokaiselta alueelta, jota päätös koskettaa. Koulun paikan suunnittelussa myös tavoitettavuus on tärkeä tekijä. Koulukyyditykset ja julkinen liikenne on mukautettava koululaisten tarpeet huomioiden, jotta arki olisi mahdollisimman sujuvaa. Toivomme myös, että projekti saataisiin aluille mahdollisimman pian.